

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2011

**RELIGIESTUDIES V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1 (VERPLIGTEND)**

1.1 1.1.1 Mite: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Die woord beteken fabel.
- Verwysing na godsdienstige stories waarin groot waarhede oor die lewe bekend gemaak word.
- Mites probeer nie noodwendig 'n morele punt maak nie.
- Mites kan die basis van onderrig en dogma in sommige godsdienste wees. (2)

1.1.2 Gelykenis: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Dit verwys na 'n storie wat vertel word om 'n godsdienstige beginsel te illustreer of om 'n godsdienstige vraag te beantwoord.
- Dit is gewoonlik baie kort en bevat 'n definitiewe morele les.
- Dit bevat godsdienstige oortuiginge/gelowe, idees, morele lesse en waarskuwings.
- Dit is gesetel in die kulturele en sosiale omgewing van die mense wat dit voortbring/vertel. (2)

1.1.3 Doktrine: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Dit is 'n sinoniem vir leerstelling.
- Dit het nie noodwendig enige negatiewe betekenis nie.
- Dit word ook as 'n godsdienstige lering beskou. (2)

1.1.4 Geloof/Oortuiging: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Kan as 'n sinoniem vir 'geloof' gebruik word.
- Dit kan beteken om iets, 'n feit, 'n stelling, ens. te aanvaar.
- Dit kan 'n 'ferm mening/opinie' beteken.
- Dit kan ook vertrouwe of oortuig/vol vertrouwe beteken. (2)

1.1.5 Lering: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Om sistematiese inligting oor 'n onderwerp te gee.
- Dit is hoogs betekenisvol in party godsdienste, minder belangrik in ander.
- Dit beklemtoon duidelike, rasonale en sistematiese denke (2)

1.2	1.2.1	Halaal	(2)
	1.2.2	Kalbas	(2)
	1.2.3	Arabiese	(2)
	1.2.4	Tanag	(2)
	1.2.5	Baha'u'llah	(2)
1.3	Sunni Shi'ite		(2x2) (4)
1.4	<u>Ubuntu</u> : enige DRIE van die volgende antwoorde:		
	<ul style="list-style-type: none"> • Kom van die gesegde '<i>Umntu ngumuntu ngabantu</i>'. • 'n Persoon is 'n persoon deur sy/haar verhoudings met ander mense. • Hierdie konsep is sentraal tot die leringe van Afrika Tradisionele Religie. • Dit is 'n filosofie van gesamentlike gees.		(3x2) (6)
1.5	1.5.1	C	(2)
	1.5.2	D	(2)
	1.5.3	A	(2)
	1.5.4	E	(2)
	1.5.5	B	(2)
1.6	1.6.1	Pretoria	(2)
	1.6.2	Vryheidsmanifes	(2)
	1.6.3	Mona Lisa	(2)
	1.6.4	Hajj	(2)
	1.6.5	Krishna	(2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B**VRAAG 2**

2.1 2.1.1 Identiteit: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Identiteit beteken individualiteit.
- Beteken die godsdiens het 'n sekere individualiteit of 'n sekere persoonlikheid wat dit van ander godsdienste onderskei.
- Beteken bevestiging van waardigheid en waarde van 'n godsdiens.
- Beteken 'n eksklusiewe godsdienstige identiteit waarin jy sterk met die oortuiging en leerstelling van die godsdiens identifiseer.

(4)

2.1.2 Eenheid: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit verwys na die faktore wat kan lei tot die deel van 'n gemeenskaplike identiteit.
- Dit verwys na harmonie en samehorigheid wat tussen godsdienste bestaan.
- Verwys na die erkenning van gemeenskaplike gebied tussen verskillende geloofsgroepe.
- Dit beteken vreedsame naasbestaan binne die godsdiens of tussen godsdienste.

(4)

2.1.3 Eendersheid: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit verwys na 'eenders wees'.
- Dit is belangrik om ooreenkomste te spesifiseer.
- Beteken 'ooreenkoms hê' van dieselfde soort, aard, vorm, ens.
- Jy moet spesifiek wees oor hoe dinge ooreenstem.

(4)

2.1.4 Verskil: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit is teenoorgestelde van eendersheid.
- Beteken om anders te wees.
- Dit beteken 'n punt waar dinge nie dieselfde is nie.
- Hierdie konsep moet ook in spesifieke gevalle gebruik word bv. Islam en Hindoeïsme: (Hindoeïsme is politeïsties terwyl Islam monoteïsties is).

(4)

2.1.5 Vergelykbaarheid: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit beteken twee of meer dinge kan met mekaar vergelyk word.
- Dit beteken nie dat hulle eenders/dieselfde is nie.
- Dinge kan vergelyk word en daar word bevind dat hulle verskillend is.
- Dinge kan vergelyk word omdat hulle geskik is om vergelyk te word.

(4)

2.2 Voorvaders: enige VYF van die volgende antwoorde:

- Boodskappers van die skepper.
- Toesighouers van die fisiese wêreld.
- Sorg vir die welvaart/welsyn van die lewendes.
- Hulle onthul hulself deur drome.
- Onthul hulself deur visioene om met die lewendes te kommunikeer.
- Om met God te kommunikeer gebruik die lewendes die voorvaders.
- Hulle is tussengangers.

(5x2) (10)

2.3 2.3.1 Uniekheid: enige VYF van die volgende antwoorde:

- Dit versterk die gelowige se geloof.
- Dit identifiseer die godsdiens tussen ander godsdienste.
- Dit help die gelowige op sy lewenspad.
- Dit help die gelowige om in die geestelike lewe te verenig as 'n eenheid met ander gelowiges.
- Dit help gelowiges om te verduidelik waarom hulle daardie geloof/godsdiens gekies het.
- Dit help lede om te identifiseer wie aan die geloof behoort en wie nie.

(5x2) (10)

2.3.2 Uniekheid van EEN van die godsdienste

(Christelike godsdiens word as voorbeeld gebruik): enige VYF van die volgende antwoorde:

- Daar word daarna as 'n monoteïstiese godsdiens, geloof in een God, verwys.
- Hulle glo in die lewe na die dood in die konteks van 'n oordeelsdag.
- Hulle glo in die bestaan van engele.
- Hulle glo aan profete.
- Hulle glo aan die bestaan van 'n hemel en 'n hel.
- Hulle glo aan die opstanding uit die dood.

(5x2) (10)

[50]

VRAAG 3**3.1 Gemeenskaplike oortuigings:**

- Hulle glo almal in een God.
- Hulle glo almal aan lewe na die dood.
- Hulle glo aan die oordeelsdag.
- Hulle glo aan die geopenbaarde geskrifte.
- Hulle glo aan die bestaan van profete.
- Hulle glo aan die bestaan van engele. (5x2) (10)

3.2 Sekularisme as 'n wêreldsiening:

[n Kandidaat moet gekrediteer word vir enige sekulêre wêreld siening waaroor skryf]

Sekularisme as 'n voorbeeld:

- Dit behels etiek gebaseer op beredenering oor die menslike natuur.
- Dit verwys nie na 'n god of gode nie.
- Die begrip van die heelal is suiwer wetenskaplik.
- Dit doen 'n beroep op godsdienstige verduidelikings vir die lewe en die wêreld.
- Dit neig om met demokratiese regeringsvorme saam te stem.
- Ondersteun menseregte.
- Ondersteun nie-diskriminasie op die basis van godsdienstige oortuiginge.
- Glo dat godsdiens sosiaal verdelend eerder as verenigend is.
- Dit duld/verdra godsdiens. (5x2) (10)

3.3 Gelykenis:

(Christelike geloof as 'n voorbeeld)

- Daar was eenmaal 'n man wat uitgegaan het om koring te saai.
- Terwyl hy die saad in die veld gesaai het, het van die saad op die pad geval, en die voëls het gekom en dit opgepik.
- Van die saad het op klipperige grond geval waar daar min goeie grond was.
- Die sade het gou begin groei omdat die grond nie diep was nie, maar toe die son opkom, het dit die jong plante doodgebrand omdat die wortels nie diep genoeg gegroei het nie, het die plante gou verdroog.
- Sommige sade het tussen doringbosse geval, wat vinnig gegroei het en die sade verdring het.
- Maar sommige sade het in goeie grond geval en die plante het goeie koring gelewer: sommige het honderd are gelewer, ander sestig en ander dertig.
- En Jesus sê toe: 'Die wat ore het om te hoor, moet luister!'
- Hierdie gelykenis leer oor verskillende reaksies op God se Woord.

- Dit vertel ons dat sommige mense God se woord vinnig aanvaar, maar dit word maklik weggeneem deur die bose.
- Tweedens, wanneer die woord van God verkondig word, kan dit dalk nie 'n vastrapplek kry nie, sodat mense terugkeer na hulle bose gewoontes.
- Dit help egter diegene wat dit 'n plek in hul harte en gedagtes gee om hulle sondes agter te laat en volgens God se wil te leef. (14)

3.4 Dogma:

- Dit het twee betekenisse wat relevant is in die konteks van godsdiens.
- Die konsep verwys na 'n beginsel, leerstuk/leerstelling of stelsel hiervan, veral soos neergelê deur 'n kollektiewe godsdienstige gesag/owerheid.
- Dogma het ook 'n bykomende konnotasie; een van kollektiewe godsdienstige outoriteit/gesag.
- Dogma het 'n element van kollektiewe gesag.
- Dogma word deur die kollektiewe godsdienstige owerheid aangebied soos gevind in goddelike openbaring.
- Daar is geen skeidslyn tussen 'n lering en dogma nie. (8)

3.5 Godsdienstig en nie-godsdienstig:

- Die meeste godsdienstige mense het spesiale oomblikke wat gebruik word vir meditasie en gebed.
  - Die meeste godsdienstige mense gedenk spesiale dae om rituele uit te voer.
  - Meeste godsdienstige mense woon gewyde dienste by.
  - Meeste godsdienstige mense wy hul lewens aan God of 'n Opperwese toe.
  - Nie-godsdienstige mense gedenk nie spesiale dae om rituele uit te voer nie.
  - Nie-godsdienstige mense het nie spesiale oomblikke vir gebed en meditasie nie.
  - Nie-godsdienstige mense glo nie aan God of 'n Opperwese nie (8)
- [50]**

VRAAG 44.1 Menseregte:

(Boeddhisme en Christelike geloof as voorbeelde)

Boeddhisme:

- Almal is bang vir straf.
- Lewe is kosbaar vir almal.
- Om jouself met ander te vergelyk.
- Mense moet nie moord pleeg of moord veroorsaak nie.

Christelike godsdiens:

- Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.
- Hy het my gestuur om die goeie nuus aan die armes oor te dra.
- Om vryheid aan die gevangenis te verkondig en om die verdruktes vry te laat.
- Die mense van God moet geestelik en in ander aspekte van die lewe vry te wees.
- Doen aan ander wat jy wil hê hulle aan jou moet doen.

(12)

4.2 Godsdiensvryheid:

- In Islam word daar gesê dat daar nie 'n verpligting in godsdiens moet wees nie.
- In Hindoeïsme word daar gesê dat, net soos alle riviere na die see vloei, lei alle paaie na God.
- Volgens die Grondwet van Suid-Afrika het elkeen die reg tot vryheid van gewete, godsdiens, geloof, denke en opinie.
- Godsdienstige aktiwiteite mag by 'n staats- of staatsondersteunende instelling beoefen word, maar sulke aktiwiteite moet die reëls van die betrokke openbaregesag volg.
- Dit moet op 'n gelyke basis beoefen word en bywoning moet vry en vrywillig wees.
- Die reg dek nie die goedpraat van haat wat gebaseer is op ras, etnisiteit, geslag of godsdiens en wat opsweping tot geweld insluit nie.

(8)

4.3 Regte en verantwoordelikhede:

- Regte is in die Verenigde Nasies se Universele Verklaring van Menseregte vasgelê.
- Die Suid-Afrikaanse Grondwet beskerm ook hierdie regte.
- Dit is egter belangrik om te weet dat alle regte ook beperkinge het.
- Geen godsdiens moedig geweld tydens die uitdrukking van frustrasie en ontevredenheid uit nie.
- Regte sluit nie aanstigting/aansporing tot geweld in nie.
- Godsdienste moet vrede en harmonie onder mense aanmoedig.

(10)

4.4 4.4.1 Media:

- Die media gee mense inligting oor dinge wat rondom hulle plaasvind.
- Mense kyk na die inligting en vorm menings/opinies.
- Hierdie opinies inspireer reaksie en optrede/gedrag.
- Selfs wanneer die media probeer om objektief te wees, bied hulle tog 'n standpunt aan.
- Onverantwoordelike verslagdoening kan potensieel onverdraagsame neigings tussen sommige godsdienste aanvuur.
- Bevooroordeelde verslagdoening kan belangrike kenmerke van godsdienste ondermyn.
- Oningeligte verslagdoening kan die reputasie van party godsdienste skade aandoen.
- Onverantwoordelike verslagdoening kan onderliggende spanning in 'n gemeenskap aanvuur.

(10)

4.4.2 Doodstraf (Afrika Tradisionele Religie - ATG - is as voorbeeld gekies):

- Die onderskeie ATG-gemeenskappe verskil in die wyse waarop hulle onregverdighe in hul gemeenskappe hanteer.
- Tradisioneel het alle groepe daarop aangedring dat kriminele op 'n toepaslike wyse hanteer word.
- Tradisioneel is moordenaars permanent uitgedryf.
- Dit het as 'n sterk afskrikmiddel vir antisosiale gedrag gedien.
- In ATG is mense nie toegelaat om die wet in eie hande te neem nie.
- In plaas daarvan moes die gemeenskap waarin hulle gewoon het die wet toepas/geregtigheid laat geskied.

(10)
[50]

VRAAG 55.1 Religie en wetenskap:

- Wetenskaplike ontwikkelinge het ons wêreld verander.
- Op 'n dieper vlak het wetenskap die manier waarop mense na die wêreld kyk uitgedaag.
- Die wetenskap het die fondasies van tradisionele godsdienste uitgedaag.
- Die verskille tussen godsdienste en wetenskap het in die laaste vier eeue na vore gekom.
- Die twee benaderings word meer en meer kompetierend, en selfs strydend.
- In alle kulture het godsdienste tradisioneel antwoorde op die volgende vrae voorsien:
  1. Hoe en waar het die wêreld ontstaan?
  2. Wanneer het die mens sy eerste verskyning gemaak?
- Terwyl sommige godsdienste dit as 'n groot teenstrydigheid sien, is dit vir ander minder moeilik om hulle leerstellings met die teorieë van die wetenskap te versoen.

(10)

5.2 Inyanga en Isangoma:

- Tradisionele geneser is 'n persoon wat mense help wat siek is.
- Hy/sy voorsien dienste of medisinale genesing in 'n gemeenskap.
- Gebruik natuurlike plante vir medisyne.
- 'n Waarsêer is 'n mediator/bemiddelaar.
- Die waarsêer bemiddel tussen die lewende mense en die voorvaders.

(10)

5.3 5.3.1 Godsdienste en konflik:

Probleem? (Nee)

- Die aanneem van wette deur die regering wat op die oortuigings van 'n spesifieke godsdienstige gebaseer is.
- Mense met 'n ander godsdienstige agtergrond kan dalk nie daardie wette aanvaar nie want dit is onversoenbaar met hulle oortuigings.
- Mag oor ander etniese, nasionale of rassegroepe.
- In sommige gevalle probeer politieke partye godsdienste vir hul eie gewin manipuleer.
- Politieke partye regverdig ook oorlog op godsdienstige gronde.

(10)

5.3.2 Godsdiens as deel van oplossing:

- Die mense betrokke by die konflik is lede van die verskillende godsdiensgroepe in die gemeenskap en hulle moet na hulle godsdienstige leiers luister/gehoorsaam.
- Die godsdiensleiers kan tydens byeenkomste met gelowiges praat en geweld ontmoedig.
- Godsdiensleiers moet saamspan met ander gemeenskapsleiers om in te gryp en saamwerk om vrede te herstel en te behou.
- Deur hulle leiers kan godsdiensgroepe deel wees van besluitneming oor beleid om te verseker dat beleid so ontwerp word dat geen groep in die gemeenskap ondermyn word nie.
- Godsdiens het 'n waardigheid om te behou.
- Dit is 'n manier, gebaseer op godsdienstige leringe, wat gebruik kan word om die nuus dat vrede noodsaaklik is vir naasbestaan, te versprei. (10)

5.4 5.4.1 Monoteïsme: enige EEN van die volgende antwoorde:

- Dit is 'n geloof in 'n enkel Opperwese.
- Dit is 'n eienskap van die Abrahamitiese gelowe.
- Dit is 'n geloof van die Afrika Tradisionele Godsdiens. (1x2) (2)

5.4.2 Normatiewe bron: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit verwys na die skep van standarde.
- Geneig om standarde te skep of neer te lê.
- Dit bevestig ook hoe dinge moet wees. (2x2) (4)

5.4.3 Politeïsme: enige TWEE van die volgende antwoorde:

- Dit is 'n geloof in baie opperwesens.
  - Geloof in meer as een god.
  - Dit kan ook baie manifestasies van een God beteken. (2x2) (4)
- [50]**

TOTAAL AFDELING B: 100

GROOTTOTAAL: 150